

ÜNİTE VII

DİNLERİ TANIYALIM

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ?

1. DİN EVRENSEL BİR GERÇEKLİKTİR
2. NİÇİN BİRDEN ÇOK DİN VARDIR?
3. GÜNÜMÜZDE YAŞAYAN BÜYÜK DİNLERİ TANIYALIM
 - 3.1. Yahudilik
 - 3.2. Hristiyanlık
 - 3.3. İslâm
 - 3.4. Hinduizm ve Budizm
4. REENKARNASYON VE RUH GÖÇÜ
5. NOEL VE YILBAŞI
6. MİSYONERLİK
7. BAŞKALARININ İNANÇLARINA SAYGI GÖSTERELİM

BU ÜNİTEYE NEDEN ÇALIŞMALIYIZ?

Bu üniteyi çalıştığınızda;

- * Dinin tanımını yapacak ve evrensel bir gerçeklik olduğunu kavrayacak,
- * Musevilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık hakkında genel bilgi sahibi olacak,
- * Bütün dinlerin amacının, güzel ahlâklı insanlar yetiştirmek olduğunu, İslâm dininin insanın kendisine, ana babası, yakınları, öğretmenleri ve milletine karşı ne gibi görevlerinin olduğu bilincini kazandırdığını anlayacak,
- * İslâm dininin; insanı sorumluluğunu bilen bir varlık hâline getirmeyi amaçladığını kavrayacaksınız.

BU ÜNİTEYE NASIL ÇALIŞACAĞIZ?

- * Konu içindeki soruları yanıtlayınız.
- * Uyarıları dikkatle okuyunuz.
- * Kaynaklardan yararlanınız.
- * Konuda geçen ayetlerin anlamı ile geniş bilgi için Kur'anıkerim Türkçe Mealine bakarken ailenizden yardım isteyiniz.

1. DİN EVRENSEL BİR GERÇEKLİKTİR

Din nedir?

Din Arapça bir kelimedir. Sözlük anlamı: âdet, yol, inanç, mükâfattır.

Terim anlamı ise; bir topluluğun sahip olduğu inançlar, devam ettirdiği tapınmalar ve ahlâkî kuralların bütünüdür.

Dünya dinlerinde otak olan üç ana nokta bulunmaktadır:

- Her dinin kendine ait bir inanç sistemi vardır.
- Her dinin kendine özel ibadet ve ahlâk anlayışı vardır.
- Her dinin bir topluluk anlayışı bulunmaktadır.

İslâm bilginleri dinin tarifini şöyle yapmışlardır: **“Din, akıl ve irade sahibi insanların, kendi istek ve arzularıyla, dünyada ve ahirette mutluluğa erıştiren ilâhi kanunların tümüdür.”**

İnsanlar dinlerini kendi hür istek ve iradeleri ile seçerler.

Din neden evrensel bir gerçektir?

Dinler tarihi ile ilgilenen bilim adamları, düşünürler, din alimleri ve sosyologlar insan için bir din olgusunun hep var olageldiğini belirtmektedirler. Bu tarih boyunca böyle olmuş, bu gerçek bundan böyle de devam edecektir.

Din duygusu insanda doğuştan gelen bir şeydir, sonradan kazanılmış değildir. Peygamberimiz **“Her doğan çocuk İslâm fıtratı (Allah’ı birleme ve ona tapma yeteneği) üzerine doğar.”**⁽¹⁾ buyurmuştur. Böylece yüce bir varlığa inanma duygusunun insanın doğasında var olduğunu belirtmiştir.

İnsanlar akıllı ve irade sahibi olduklarından, varlıkların meydana gelişinin niçin ve nasıl olduğunu öğrenmek isterler ve bu sorular, insanı bir varlık duygusuna, bir inanç sistemine götürür.

Yine insan daima kendi âcizliğini ve yetersizliğini görmüş, kendinden çok üstün bir güce yönelmiştir ki bu da insanı bir inanç sistemine götürmüştür. Bu sebeplerden dolayı her dönemde din canlılığını korumuş ve günümüzde de her toplumda aynı canlılıkla devam etmektedir.

⁽¹⁾ Buhari, Cenaiz 80

2. NİÇİN BİRDEN ÇOK DİN VARDIR?

Dinin çıkışı, insanlığın yaratılışı ile eş zamanlıdır. Allah yeryüzünü insanın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yarattıktan sonra, dünyaya akıl ve bilgi ile donattığı ilk insanları (Âdem-Havva) göndererek, insan neslinin çoğalmasını sağlamıştır.

Allah, insanlara Allah'ın varlığını haberdar edecek ve sadece Allah'a tapmalarını bildirecek elçiler (peygamberler) göndermiştir. İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'dir. Âdem peygamber Allah'ın kendine verdiği peygamberlik görevinin gereği olarak, Allah'tan aldığı ilâhî buyrukları ilk insanlar olan kendi çocuklarına iletmiş, **Allah'ın birliği demek olan "Tevhid"**'i yerleştirmeye çalışmıştır. Daha sonraları Allah'ın buyrukları unutulmuş ve Allah'a giden yoldan insanlar ayrılmışlardır. Bu nedenle Allah (cc) her bölgedeki insanlara kendi dilleri ile konuşan ve onları uyanan elçiler ve kitaplar göndererek, insanları başıboş bırakmamış ve onları uyarmıştır.

Böylece insanlar tarih boyunca farklı coğrafyalarda değişik kültür ve yaşantıya sahip olmuşlardır. Bu şekilde farklı dinler ortaya çıkmıştır.

Dinler tarihi ile uğraşan bilim adamları dinleri iki kısma ayırır.

- a) İlahî dinler
- b) İlahî olmayan dinler

İlahî dinler : Allah tarafından gönderilen elçiler yoluyla insanlara bildirilen dinlerdir.

Hz. Âdem'den itibaren bütün peygamberlerin getirdiği dinler bu gruba girer. Örneğin; Musevilik, Hristiyanlık ve İslâm gibi.

İlahî olmayan dinler: İnsanların kendi eğilim ve düşünceleri ile ortaya koyduğu dinlerdir.

Bu dinlerin kaynağı insandır. Bu dinler insan aklının eseridir. Örneğin; Şamanizm, Taoizm, Budizm gibi. Bu dinlerde bilge kişi olan din kurucularının ahlâkî ilkeleri önemli bir yer tutar.

3. GÜNÜMÜZDE YAŞAYAN BÜYÜK DİNLERİ TANIYALIM

3.1. Yahudilik

Yahudilik ne demektir?

Musa Peygamberin Allah'tan getirdiği ilke ve emirleri kapsayan dine yahudilik denilmektedir.

Bu dine, Musa Peygambere inananlar anlamına gelen “Musevilik”de denmektedir.

Hız. Musa İsrailoğullarına gönderilmiş bir peygamberdir. Allah'ın Musa Peygambere gönderdiği kitabın adı “Tevrat”tır. Bizim

kutsal kitabımız Kuranikerim’de çeşitli nedenlerle Tevrat’tan söz edilmektedir. Yahudilerin tarihte yaşadıkları büyük olaylardan sonra dinlerine bütünüyle millî bir nitelik kazandırdıkları inancı yaygındır. Böylece Yahudilik ulus dini hâline gelmiştir.

Musevilğin sembolü 7 kollu şamdan

Musevilikte inanç sistemi nasıldır?

Museviler “Yehova” adını verdikleri tek tanrıya inanırlar. Tanrı Yehova'nın başlangıcı ve sonu yoktur. Evrenin yaratıcısı ve sahibidir.

Musevilikte kurtarıcı anlamına gelen “Mesih” inancı da çok önemlidir. Bu inanca göre Yehova, mesihi mutlaka gönderecektir. Musevilikte cumartesi günü kutsaldır. Yahudiler bu nedenle cumartesi günleri çalışmazlar.

Musevilikte İbadet

Musevilikte günlük ve haftalık olmak üzere iki ibadet zamanı vardır. Günlük ibadet; sabah, öğle, akşam; haftalık ibadetleri Cumartesi günü yapılır. İbadet yerlerine “Havra” ya da “Sinagog” ismi verilir. Yahudilerin mabedlerinde resim ve heykel bulunmaz. İbadetlerini “Haham” ismi verilen din adamları yönetir. İbadet esnasında erkekler “Kipa” ismi verilen takke ile başlarını örterler.

Musevilikte Ahlâk

Musevilikte ahlâk anlayışı on emir içindedir. On emir Yahudi dininin bazı ilkelerini de belirler. On emir şunlardır;

1. Karşımda başka tanrıların olmayacaktır.
2. Kendin için oyma put yapmayacaksın.
3. Rabbin Yehova adını boş yere ağzına almayacaksın.
4. Cumartesi gününü daima hatırlayıp onu kutsal sayacaksın
5. Babana, annene saygı göster.
6. İnsan öldürmeyeceksin.
7. Zina etmeyeceksin.
8. Hırsızlık yapmayacaksın.
9. Komşuna karşı yalan şahitlik yapmayacaksın.
10. Komşunun evine göz dikmeyeceksin.

3.2. Hristiyanlık

Hristiyanlık dünyada yaşayan büyük dinlerdendir. İsrailoğullarına Hz. Musa'dan sonra gönderilen peygamberlerin sonuncusu Hz. İsa'dır. Hz. İsa tarafından öğretilen ve yayılan dinin adı da Hristiyanlıktır.

Hz. İsa babasız olarak dünyaya gelmiştir. Onun doğuşundaki bu olağanüstülük, daha sonra Hristiyanların ona tanrılık sıfatı vermelerine yol açmıştır. Oysa Hz. İsa sadece

yaratılış ve doğuşu bakımından, ilâhî gücün bir işaretidir. Yoksa kendisi de diğer insanlar gibi yiyip, içiyor ve yaşıyordu. Kur'anıkerim'de onun doğaüstü bir yolla dünyaya getirildiği, fakat diğer canlılar gibi, onda da Allah'a kul olma niteliğinin bulunduğu bildirilmektedir. Kendisine ilâhî emirleri duyurma görevi, yani peygamberlik görevi verilmiştir.

Hz. İsa'nın davetinin başlangıcında kendisine az sayıda inanan insan vardı, bunlara "Havari" ismi verilmektedir.

Bir kilise

Hristiyanların kutsal kitabı nedir?

Yüce Allah'ın Hz. İsa'ya gönderdiği kutsal kitabın adı “İncil”dir. Bu inciller derleyicilerinin adlarına göre;

1. **Matta,**
2. **Markos,**
3. **Luka,**
4. **Yuhanna** isimleriyle anılır.

Hristiyanlıkta inanç esasları nasıldır?

Teslis inancı : Bu, Hristiyan inancının temelini oluşturur. Üç unsurdan meydana gelir.

Baba : Allah, baba olarak nitelendirilir ve teslis inancının asıl ögesidir. Allah her şeyin sahibi ve yaratıcısıdır ve sonsuzdur.

Oğul : İsa mesih, Hristiyanlara göre İsa insan şeklinde bir ilâhtır, Tanrı'nın oğludur.

Kutsal ruh : Oğul gibi Tanrı'dan bir parçadır.

Hz. İsa'nın yeryüzüne döneceği inancı: Hristiyanlara göre Hz. İsa kıyamete yakın yeryüzüne tekrar geri dönecektir.

Hristiyanlıkta ibadet yerlerine ne ad verilir?

Kilise hristiyanların ibadet yeridir, sembolü haçtır. İbadet etmeye çağrı kilisenin çanı çalınarak yapılır. Haftalık ibadet günleri Pazar günüdür.

Hristiyanlar din adamlarına ne isim verirler?

Hristiyanlar din adamlarına papaz, rahip veya peder gibi isimler verir.

Hristiyanlıkta her doğan çocuk vaftiz edilir, buna vaftiz ayini ismi verilir.

Hristiyanlıkta önemli bir özellik “Günah çıkarma”dır. Papaz günahını itiraf eden kişinin günahını kilise adına bağışlayabilir.

Hristiyanlık geniş halk kitlelerine hitap etmektedir. Özellikle Avrupa ve Amerika'da çok yaygındır. Bu din Katolik, Ortodoks ve Protestan olmak üzere başlıca üç mezhebe ayrılmıştır.

3.3. İslâmiyet

İslâmiyet ne demektir?

Son peygamber Hz. Muhammed'in getirdiği dinin adıdır.

Sözlük anlamı ise; barış, esenlik, güven vermek gibi anlamlara gelmektedir.

İslâm dinine girmiş kişilere Müslüman adı verilir.

İslâm dini evrensel bir dindir. Mesajı dünyadaki bütün insanlara hitap etmektedir. Irk, renk ve zenginlik ayırtmeksizin herkesi mutluluğa çağırır. Her işte ölçülü olmayı öğütler. Dünya için ahireti,

ahiret için dünyayı terk etmeyi doğru bulmaz. Daima iyi ve faydalı işlere teşvik eder. İslâmiyet, insanları üstün kılan akla büyük önem verir. İlim öğrenmeyi, farz ve ibadet sayar.

SultanAhmet Cami'sinin üstten görünüşü, İstanbul

İslâmiyette ibadet sadece Allah'a yapılır. Allah'tan başka hiçbir varlık ibadet edilme hakkına sahip değildir. Gerçek mabud(*) ancak Allah'tır.

İslâm tek tanrılı bir dindir, onda Allah'a ortak koşmak yoktur. İslâmda ağır emirler yoktur. Kolaylık ve kolaylaştırma vardır.

(*) Mabud : İbadet edilen şey.

Hız. Muhammed “**Din kolaylıktır, kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz, müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.**” (Edeb-ül Müfred, 421) buyurmuştur.

İslâm dini dış temizlik dediğimiz beden ve çevre temizliğinin yanında, iç temizlik denen kalp temizliği ile ahlâk güzelliğine önem verir.

İslâmiyette hiç bir insan başkasının günah ve kusurunu Allah adına bağışlama hakkına sahip değildir.

İslâmiyette çok önemli olan bir özellik de kul hakkına saygı göstermektir. Allah kendisine karşı yapılmış günahları bağışladığı hâlde, kul hakkını bağışlamaz.

Nasıl müslüman olunur?

Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Hız. Muhammed’in onun kulu ve elçisi olduğuna inanan herkes Müslümandır. Bu, Kelimei-şahadet(*) ile ifade edilir.

İslâm’da inanç esasları nelerdir?

Allah’ın varlığına ve birliğine, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, kaza ve kadere ve ahiret gününe inanmak temel inanç esaslarıdır.

İslâmda ibadet nedir?

Namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek ve hacca gitmek başlıca ibadetlerdir.

İslâmda ibadet yerlerine cami veya mescit ismi verilir. Camilerde namaz kıldırın kişiye imam denir.

Müslümanlıkta cuma gününe ayrı bir önem verilir.

Kur’an; Allah’tan indirildiği şekilde bozulmadan bize kadar gelmiştir.

(*)Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve rasuluhu.

3.4. Hinduizm ve Budizm

Hinduizm: Bu din yalnızca Hindistan'da çok yaygın olduğu için bu ismi almıştır. Gerçek ismi "Sanatana Dharma" (başı ve sonu olmayan din) adındadır. Bu dinin ortaya çıkış tarihi M.Ö. 2000'li yıllar olduğu tahmin ediliyor. Bu dinin belli bir kurucusu inanç ve ibadet sistemi yoktur, tapınakları vardır fakat ibadet topluca yapılmaz. Hinduizmde tanrı inancı da her topluluğa göre değişir. Bu yüzden hinduizmin hiçbir tanrı inancını yadırgamaz.

Budda heykeli

Hinduların kutsal kitaplarına "Veda" adı verilir. Hindular ruhun ölmezliğine, yani ruhun başka bedene geçerek yaşadığına inanırlar. Buna "tenasüh" inancı denir. Hinduizmde ineğe ayrı bir önem verilir. İnek öldürmek üst düzeyden bir insanı öldürmekle denk sayılır. Ganj nehri kutsal kabul edildiğinden, Hintliler ölümlerin cesetlerini yaktıktan sonra bu nehre dökerler.

Kast sistemi nedir?

Hint toplumsal yapısında dinin etkisi çok görülür. Toplum kast sistemi adı verilen bir sisteme göre yapılanmıştır. Sınıf sistemi diyebileceğimiz bu sisteme göre halk dört sınıftan oluşur:

1. Rahipler ve din adamları
2. Hükümdar ailesi ve askerler
3. Tüccar, esnaf ve çiftçiler
4. Paryalar (toplum dışı sayılanlar)

Budizm : Kurucusu Siddharta Gautama (Sidarta Gotama) tarafından M.Ö. VI yy. da kurulmuştur. Yeryüzündeki yaşayan beş büyük dinden birisidir. Budizm Hinduizmdeki sınıf ayrımcılığı demek olan kast sistemine karşıdır. Budizmde amaç "Nirvanaya" ulaşmaktır. Nirvana kişinin arzu ve hırslarının yok olduğu, ızdırabının bittiği mutlak huzur durumuna denir.

Budizmde: a) Acılara sabretmek, b) başkalarının acı ve ızdıraplarını paylaşmak, c) iyilik yapmak, d) merhametli olmak, dinin emirlerindedir.

Kutsal kitaplarına "Tipitaka" ismi verilmektedir.

4. REENKARNASYON VE RUH GÖÇÜ

Reenkarnasyon: Ölen bir kimsenin ruhunun başka bir bedene geçip tekrar dünyaya gelmesi inancıdır. Bu inancı taşıyanlara göre ruh, ölen kimseden bazen başka bir insanın bedeninde ya da hayvan, ağaç, kuş, taş gibi şeylerde tekrar dünyaya gelir. Bu sürekli olarak devam eder. Reenkarnasyon inancında bir neden sonuç düşüncesi yatmaktadır. İnsan geçmişte ne yaşamışsa gelecekte onu görecek-tir. İyi yapanlar iyi, kötüden kötü çıkacaktır, böylece adaletin gerçekleştiğine inanılır.

Reenkarnasyonun eski dilde ismi “Tenasüh”tür. Bu inanç Hint dinleri arasında çok yaygındır ve temel inançlardan sayılır.

Reenkarnasyon Hint dinlerine ait bir inanç olmasına rağmen bazı kimselerce hayat felsefesi olarak kabul edilmiştir. Reenkarnasyon İslâm dini tarafından kabul edilmeyen bir inanış türüdür. Kur’anikerim’de ve hadislerde bu hususun İslâma uymadığı açıklanmıştır.

İsra suresi 85. ayette “Sana ruh hakkında sorarlar; de ki “Ruh Rabbimin emrindedir. Ve size (bu konu ile ilgili) bilgiden ancak çok azı verilmiştir.” denmektedir. Yine Müminun suresinde; öldükten sonra iyi işler yapmak için dünyaya geri gelmek isteyen insanın bu isteğine cevap verilmeyeceği ve kıyamet sabahına kadar kabir âlemi içinde kalacağı da belirtilmektedir.

5. NOEL VE YILBAŞI

Genel olarak Hristiyan âlemi 24 aralık ile 1 ocak arasını Hz. İsa’nın doğum günü olarak kutlamaktadır. Hz. İsa’nın gerçekte doğum günü kesin olarak bilinmemektedir. Hz. İsa’nın doğumunun anısına düzenlenen kutlamalara Hristiyan âleminde Noel Yortusu ismi verilir.

Noel ağacı

Noel ise bir Hristiyan azizinin (değerli kimse) ismidir, bu günlerde Hristiyan çocuklara hediye getirdiğine inanılır. Ülkemizde ise yılbaşı kutlamaları yeni bir yılın girişini kutlamak için yapılmaktadır. Bu kutlamalar evrensel şenliklerdir. İnsanlar yeni bir yıla girerken, yaşadıkları heyecanı çeşitli etkinliklerle birbirleri ile paylaşırlar.

6. MİSYONERLİK

Misyonerlik ne demektir?

Misyonerlik: Bu kelime Lâtince “missio” kelimesinden türemiştir.

Sözlük anlamı: Görev, yetki, bir işi yapması için verilen özel görevdir.

Terim anlamı: Kiliselerin Hristiyanlığı, Hristiyan olmayan ülkelerde yaymak amacıyla yaptıkları faaliyetlerdir.

Misyoner: Hristiyanlığı yaymak amacı ile çalışan kişidir.

Misyonerliğin Gayesi

İncil içindeki bir emirde, her Hristiyan kişinin dinini yaymak için çalışması gerektiği belirtilmiştir. Kiliseler bu emri yerine getirmek için çeşitli kurum ve kuruluşlar oluşturarak çalışmalar yapmaktadırlar. Bu çalışmalardan amaç; yeni din mensupları kazanmak ve kendi dinlerinden olanlarında, dinlerine olan bağlılıklarını artırmaktır. Misyonerlerin bu çalışmaları sürekli dinî amaçlı değildir, politik çalışmalar da yaptıkları görülür. Misyonerlik, sadece Hristiyanlıkla sınırlı değildir. Budizm, Hinduizm gibi evrensel dinlerde de misyonerlik çalışmaları görülür. Bundaki amaç; kendi inanç din ve görüşünü yayma arzusudur.

Misyoner çalışmaları basın, yayın ve eğitim yoluyla yapılmaktadır. Misyonerlerin illâ rahip-papaz olması gerekmez, doktor, arkeolog gibi meslekler misyonerlerin çok kullandıkları mesleklerdir.

Misyonerlerin çalışma alanlarını şöyle özetleyebiliriz:

- a) Basın yayın yoluyla yapılan çalışmalar,
- b) Yardım kuruluşu adı altında yapılan çalışmalar,
- c) Turizm ile ilgili çalışmalar,
- d) Okullar açarak yapılan çalışmalardır.

7. BAŞKALARININ İNANÇLARINA SAYGI GÖSTERELİM

Din ve vicdan özgürlüğü gibi haklar, insanların doğuştan kazandığı haklardır. Bir ülkede her dine mensup insanlar bulunabileceği gibi, inanmayan insanlar da bulunabilir. Kimse dinî inanç ve kanaatinden dolayı suçlanamaz ve kınanamaz. İnsanlar birbirlerinin inançlarına saygı göstermelidirler.

Kitabımız Kur'anıkerim'de: **“Dinde zorlama yoktur.” (Bakara 256)** buyrulmaktadır. Yani yüce yaratıcı; insanların bir dine girerken hür iradeleri ile kabul etmelerini istemiştir. Diğer din, örf ve adetlere karşı daima hoşgörülü olmalıyız.

Tarihimiz; başka din mensuplarına gösterilen müsamaha ve hoşgörü örnekleri ile doludur. Osmanlı Devleti zamanında bütün din ve inanç mensupları bir arada uzun yıllar mutlu ve hür olarak yaşamışlardır. Bu hoşgörünün en güzel örneklerinden biri de, günümüzde de faaliyette olan, İstanbul'da yaşlı ve acizlerin bakımının yapıldığı **“Darülaceze”**de üç dinin ibadethanesinin (cami, havra ve kilise) yan yana bulunması gösterilebilir.

İnsanların birbirinin inancına gösterdiği saygı ve hoşgörü, onları birbirine yaklaştırır ve dünya barışına katkıda bulunur. Atatürk şöyle demiştir; **“Diğer din sahiplerinin dinine ve ulusuna saygılı olan tek ulus bizim milletimizdir.”** (Atatürkçülük, C:1, s.51)

Lâiklik ilkesi nedir?

Lâiklik nedir: Lâik Lâtincede kökenli bir kelimedir. Sözlükte, ruhanî olmayan kimse, dinî olmayan şey, dinî olmayan fikir, sistem, anlamlarında kullanılmaktadır.

Daha sonra bu kelimenin anlamı genişletilerek, dinî olmayan, ruhanî bir özellik taşımayan görüş, kuruluş, sistem, hukuk ve ahlâka da lâiklik denilmiştir.

Lâikliğin genel esasları ve temel amaçları nelerdir?

1937 yılında lâiklik ilkesi anayasamızın bir maddesi olarak kabul edilmiştir. Bndan da şunlar amaçlanmıştır.

Siyasî ve hukukî açıdan lâiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır. Lâik devlet her türlü dinî inanış ve mezhep anlayışı karşısında tarafsızdır.

Lâikliğin temel amacı, toplumdaki her bireyi, dinî inanç, kanaat ve yaşamında özgür bırakmaktır.

Lâiklik kavramı nedir?

Lâiklik, din işleriyle devlet işlerinin birbirinden ayrılması demektir.

Lâik devlet anlayışında devlet, vatandaşların dünya işleriyle ilgilenir, ama aynı zamanda kişinin din ve vicdan özgürlüğüne de saygı gösterir. Çünkü din ve vicdan özgürlüğü olmazsa lâik devletten söz edilemez.

Lâik devlet, toplumu yönetirken din kurallarına bağlı kalmaz. Vatandaşlar dinî inanç ve yaşayışlarında özgür bırakılmışlardır. Hiç bir vatandaş dinî inançlarından dolayı kınanamaz, baskı altında tutulamaz.

Çağdaş, demokrtik ve bağımsız toplum gerçekleştirmenin yolu, aklın ve bilimin esas alınması ile sağlanabilir. Atatürk bu konuda “Doğayı ve gerçeği tanıyıp bilen-

ler, elinden geldiğince, üyesi olduğu ulusu aydınlatmayı... en büyük insanlık görevi bilmelidirler.”⁽¹⁾ diyerek aklın ve bilgini en büyük ışık olduğunu belirtmiştir. Başka bir sözünde “...Benim mânevî mirasım, bilim ve akıldır.”⁽²⁾ demektedir.

Lâik Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda en temel özellik, millî egemenlik olduğu görülmektedir. Halkın görüşleri en güzel şekilde ortaya ancak “Büyük Millet Meclisi”nde çıkmaktadır.

Lâiklik ilkesi çeşitli mezhep, din ve diğer unsurların devlet ve ülke yönetiminde hakim olmasına engel olmaktadır. Bu şekilde her din mensubu devletin sağladığı güvence sayesinde özgürce ve mutluluk içinde yaşamaktadır.

Dinî istismar ve taassup konularında Atatürk'ün düşünceleri nelerdir?

Taassup, her konuda, özellikle de dinî konularda çok katı bir tutum ve davranış içerisinde olmak demektir.

Dini istismar ise; kendi şahsî çıkarları için dine ait kutsal değerleri kullanmak demektir.

Atatürk; Taassubun bilgisizlikten kaynaklandığını ve yok edilmesi gerektiğini savunmuş ve bunun için çalışmıştır.

Atatürk, konuşmalarında herkesin dinini ve diyanetini öğrenmek için bir yere muhtaç olduğunu, buranın da okul olduğunu belirtmiştir.

Atatürk başka bir konuşmasında da **“Bunca asırlarda olduğu gibi, bugün dahi, milletlerin bilgisizliğinden ve taassubundan istifade ederek bin bir türlü siyasi ve şahsî menfaat ve maksad temini için dini alet ve vasıta olarak kullanmak teşebbüsünde bulunanların, içeride ve dışarıda varlığı, bizi bu konuda söz söylemekten, ne yazık ki henüz uzak bulundurmuyor.”**⁽³⁾ diyerek taassubun ve dini istismarın yok edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Akla, mantığa ve bilime uymayan her türlü düşünce ve davranışı yasaklayan dinimiz, kişiyi taassuba düşürecek düşünce ve davranışlara müsaade etmez. Lâik devlet de vatandaşlarının dinî duygularının, inançlarının istismar edilmesine izin vermez.

⁽¹⁾Atatürkçülük ve Lâiklik, S.78

⁽²⁾Atatürkçülük, C:3, S.110

⁽³⁾Atatürkçülük, C:1, S.284

Din ve vicdan hürriyeti nedir?

Din ve vicdan özgürlüğüne sahip olmak, her insanın doğuştan gelen doğal hakkıdır. Vatandaşların bu doğal haklarından yararlanmalarını sağlamak da devletin görevidir. Atatürk bu konuda şunları söylemiştir: **“Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz.”**⁽¹⁾

Başka bir konuşmasında **“Her fert, istediğini düşünmek, istediğine inanmak, kendine mahsus siyasî bir fikre sahip olmak, seçtiği bir dinin gerektirdiklerini yerine getirmek veya getirmemek hak ve hürriyetine sahiptir. Kimsenin fikrine ve vicdanına hâkim olunamaz. Vicdan hürriyeti mutlaktır.”**⁽²⁾ demektedir.

Anayasamızın 24. maddesinde herkesin dini inanç ve kanaatte serbest olduğunu, bunu açıklamaya zorlanamayacağı gibi, dini inanç ve kanaatinden dolayı kınanıp ayıplanamayacağı belirtilmiştir. Böylece din ve vicdan hürriyeti Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Lâiklik, herkesin din ve vicdan özgürlüğünü sağlamayı gerektirir. Çünkü lâiklik, herkesin inanç ve ibadetini özgürce yerine getirebilmesini öngörür.

İnsanlar din ve vicdan özgürlüğüne sahip olurlarsa toplumda barış ve huzur olur. Herkes birbirinin inancına, düşüncesine saygı gösterir.

İşte lâiklik ilkesi Allah ile kul arasında bir üçüncü şahsın girmesine izin vermez.

Atatürk'ün İslâm dini hakkındaki görüşleri nelerdir?

Atatürk çeşitli konuşmalarında İslâm dini ile ilgili görüşlerini açıkça ifade etmiştir. Atatürk'ün dindarlık anlayışı, boş ve faydasız inançlardan arındırılmış, İslâmın aslına ve gerçeklere dayalı bir anlayıştır. O bu düşüncesini şöyle açıklıyor: **“Türk milleti daha dindar olmalıdır, yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır,**

⁽¹⁾Atatürk ve Din, (Sadi Borak), S. 28

⁽²⁾Atatürkçü Düşünce Sistemi, C.3, S. 238-239

demek istiyorum. Dinime bizzat hakikate (gerçeğe) nasıl inanıyorsam, buna da öyle inanıyorum. Şuura aykırı, ilerlemeye mâni (engel) hiçbir şey ihtiva etmiyor.” (1)

Atatürk bu konuda şöyle der: **“Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz, dine saygı gösteririz”.**(2)

Özetle söylemek gerekirse Atatürk, İslâm dinine inanmış ve onu her zaman savunmuştur. O sadece din adına uydurulmuş yanlış ve temelsiz inançların, uygulamaların ve dini istismar etmek isteyenlerin karşısında olmuştur.

Lâiklik ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydalar nelerdi?

Lâikliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları şu şekilde belirtebiliriz:

*Toplumda temel hak ve hürriyetlerin sağlanamaması, toplum barışını bozan temel unsurdur. Lâiklik her insanın temel hak ve özgürlüklerini güvence altına alacağından herkesi kanun önünde eşit kabul eder.

*Lâiklikte hangi din, mezhep, ırktan olursa olsun vatandaşlar arasında ayrıcalık kabul etmez.

*Lâiklik anlayışında insanların inanç, vicdan ve ibadet hürriyeti güvence altındadır. Kişiler inanıp inanmamakta serbesttirler. Lâiklikte vicdanlar asla baskı altına alınamaz. Bunun yanında devlet dini duyguları kötüye kullanılmasını önlemek için de tedbirler alır.

Lâiklik anlayışının eğitim ve öğretim alanında yaptığı devrimler şunlardır:

1. Çağın gereklerine uygun düşmesi
2. Toplumsal yaşamımızın gereksinimlerine uymasındır

Tüm bunlar toplumsal huzur ve barış ortamını oluşturur.

(1)Atatürk ve Din Eğitimi, (Ahmet Gürtaş), S. 27

(2)Atatürk ve Din, (Sadi Borak), S. 28

ARAŞTIRMA VE UYGULAMALAR

1. İnsanları ve evreni yaratandır.
2. insanlara dünya ve ahiret mutluluğu sağlayan kurallar bütünüdür.
3. dinler Allah tarafından bildirilmiştir.
4. Allah'ın buyruklarını insanlara iletendır.
5. Kur'anıkerim dinin kitabıdır.
6. Tevrat dinin kitabıdır.
7. İncil kutsal kitabıdır.
8. Lâiklik ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır.
9. Camilerde namaz kıldırın kişiye “imam” ismi verilir.
A) Doğru B) Yanlış
10. Hristiyanların inanç sisteminde Teslis (Üçleme) “Baba-Oğul-Ruhsal Kudüs” Tanrı inancı bulunur.
A) Doğru B) Yanlış
11. Tevratındaki 10 emir Hristiyan inancında bulunur.
A) Doğru B) Yanlış
12. Budizmde amaç nirvanaya ulaşmaktır.
A) Doğru B) Yanlış
13. Noel bir Hristiyan büyüğünün adıdır.
A) Doğru B) Yanlış

ÖZET

Bu ünite de Allah, din, peygamber ve ilahî dinler ile beşerî dinler hakkında bilgi edindik. Tüm dinlerin güzel ahlâk ile mutluluğun kurallarını öğrettiğini gördük.

Dinimizin, kendimize, ana-babamıza, öğretmenimize ve milletimize karşı yapmamız gereken görevleri öğrettiğini, İslâmiyetin günümüze kadar değişmeden geldiğini öğrendik.

Atatürk ve lâiklik konusunda: Lâikliğin din ve vicdan hürriyeti olduğu, devletin bütün inançlara eşit mesafede olması demek olduğunu, taassubun insanlar için zararlı olduğunu öğrendik.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Hz. Muhammed hangi dinin peygamberidir?

A) Musevîlik	B) Hristiyanlık
C) Müslümanlık	D) Budizm
2. Hristiyanların ibadet yerine ne ad verilir?

A) Cami	B) Kilise
C) Havra	D) Hiçbiri
3. Aşağıdakilerden hangisi ilâhî din değildir?

A) Hristiyanlık	B) Musevîlik
C) Budizm	D) İslâm
4. Misyonerlik tüm dinler için geçerli olmasına rağmen, özellikle hangi din için kullanılır?

A) Hristiyanlık	B) Müslümanlık
C) Hinduizm	D) Hiçbiri
5. Reenkarnasyon hangi dinin inanç esaslarından?

A) Hinduizm	B) Hristiyanlık
C) Müslümanlık	D) Hiçbiri
6. Aşağıdaki söz hangi ünlü kişinin?

“Türk milleti daha dindar olmalıdır, yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır.”

A) Napolyon	B) Fatih Sultan Mehmet
C) Atatürk	D) İsmet İnönü
7. Matta-Markos-Luka-Yuhanna isimindeki 4 kitap aşağıdaki dinlerden hangisine aittir?

A) Musevîlik	B) İslâmiyet
C) Hristiyanlık	D) Hinduizm
8. Aşağıdakilerden hangisi 10 emirden değildir?

A) Zina etmeyeceksin	B) Hırsızlık yapmayacaksın
C) Öldürmeyeceksin	D) Selâm vermeyeceksin

9. Misyonerler aşağıdaki metodlardan **hangisini kullanmazlar?**

- A) Basın yayın yolu ile yapılan çalışmalar
- B) Yardım kuruluşları adı altında yapılan çalışmalar
- C) Savaşarak yapılan çalışmalar
- D) Okullar açarak yapılan çalışmalar

10. Bakara suresi 256'ncı ayet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinde zorlama yoktur
- B) Allah Âlemlerin Rabbidir
- C) Allah'tan başka ilâh yoktur
- D) Hiçbiri

11. Lâiklik ilkesi Anayasamıza kaç yılında girmiştir?

- A) 1924
- B) 1926
- C) 1937
- D) 1980

12. "Herkesin dinî inanç ve kanaatte serbest olduğunu, bunu açıklamaya zorlanamayacağı gibi dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz." hükmü Anayasanın kaçınıcı maddesindedir?

- A) 24
- B) 32
- C) 46
- D) Hiçbiri

13. Aşağıdaki sözlerden hangisi Atatürk'e aittir?

- A) Din bir vicdan meselesidir, herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir.
- B) Din ve Devlet işlerinin ayrılması lâiklik'tir.
- C) Bana bir harf öğretenin kölesi olurum.
- D) Hiçbiri

